

29 Ιανουαρίου 2014

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Αντίσταση, Γενοκτονίες, Ολοκαυτώματα (γ')

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος μέσα από τα γεγονότα της Αντίστασης, των Γενοκτονιών και των Ολοκαυτωμάτων

Μία παλιά παροιμία έλεγε ότι όταν ο Θεός καταράστηκε τον κόσμο, είπε να γίνεται πόλεμος. Πράγματι, ο πόλεμος αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα δεινά -αν όχι το μεγαλύτερο- για το ανθρώπινο γένος. Η ανθρωπότητα βίωσε τη φρίκη δύο Παγκόσμιων Πολέμων. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος αποδείχθηκε τρομακτικότερος από τον Α΄. Περίπου σαράντα εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και χιλιάδες άλλοι έμειναν ανάπηροι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ. ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

1. 1. Η νίκη των Ελλήνων στον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο.

Ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος διεξάχθηκε στο ορεινό και δύσβατο έδαφος των Αλβανικών βουνών. Ο Ελληνικός στρατός με λίγα πολεμικά μέσα κατόρθωσε και νίκησε τον καλά εξοπλισμένο Ιταλικό Στρατό. Οι Έλληνες φαντάροι πολέμησαν με μία ψυχή. Γρήγορα οι νίκες του άρχιζαν να στεφανώνουν με δάφνες την Ελλάδα. Γέροι, γριές, παιδιά, γυναίκες βοήθησαν στον άνισο αυτό αγώνα του ελληνικού στρατού έναντι των Ιταλών. Κουβαλούσαν τρόφιμα, πολεμοφόδια, έπλεκαν μάλλινα ρούχα. Οι κόποι τους δεν πήγαν χαμένοι.

Στις 22 Νοεμβρίου οι Έλληνες στρατιώτες κατέλαβαν την Κορυτσά. Στις 5 Δεκεμβρίου καταλήφθηκε το Δελβίνο, Αργότερα στα ελληνικά χέρια πέρασαν το Αργυρόκαστρο, το Τεπελένι, οι Άγιοι Σαράντα, η Χιμάρα. Οι Έλληνες νικούσαν. Στις 26 Μαρτίου 1941 δώδεκα ιταλικές μεραρχίες με άρτιο εξοπλισμό και άφθονα εφόδια επιτέθηκαν σε έξι πεινασμένες και ξεθεωμένες ελληνικές και δεν

κατάφεραν να τις νικήσουν και να πάρουν πίσω κάποια από τα μέρη που είχαν καταλάβει οι Έλληνες[1].

Οι Έλληνες πολέμησαν για την ελευθερία τους και αυτό τους έδινε δύναμη. Η νίκη των Ελλήνων **κατέρριψε το μύθο του αήττητου του Άξονα** και υποχρέωσε το Χίτλερ, να επέμβει στη Βαλκανική και να επιτεθεί εναντίον της Ελλάδας με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η έναρξη της επίθεσης εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης κατά δύο μήνες περίπου και ο ρωσικός χειμώνας να οδηγήσει τον πόλεμο στο σοβιετικό μέτωπο σε χρονίζουσα κατάσταση.

1. 2. **Η Γερμανική και Ιταλική Κατοχή στην Ελλάδα.**

Στις 6 Απριλίου στις 5.30 π.μ. οι Γερμανοί επιτέθηκαν στην Ελλάδα. Η επίθεση ήταν σφοδρή, Η αντίσταση, όμως, των Ελλήνων υπήρξε ηρωική. Στις 9 Απριλίου οι Γερμανοί έφτασαν στη Θεσσαλονίκη. Ο Ελληνικός στρατός ζήτησε από την πολιτική ελληνική ηγεσία να υπογράψει ανακωχή με τους Γερμανούς. Ο τότε βασιλιάς Γεώργιος Β΄ και ο πρωθυπουργός Κορυζής αρνήθηκαν. Στις 18 Απριλίου ο Κορυζής μην μπορώντας να αντέξει την πίεση αυτοκτόνησε. Πρωθυπουργός ανέλαβε ο στρατηγός Τσολάκογλου. Στις 27 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Αθήνα και στις 30 του ίδιου μήνα σχηματίστηκε η πρώτη κατοχική κυβέρνηση [2]. Έτσι ξεκίνησε η Γερμανική Κατοχή στην Ελλάδα[3].

Πριν γίνει αναφορά στην περίοδο της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, καλό θα ήταν να αναφερθούμε στα λόγια του Χίτλερ για τη γενναιότητα και το σθένος των Ελλήνων μέχρι την κατάκτηση της Αθήνας. Ο Χίτλερ στην ομιλία του στο Γερμανικό Κοινοβούλιο (Ράϊχσταγκ) τον Μάιο του 1941 παρουσίασε τα γεγονότα που αφορούσαν στην γερμανική εισβολή στην Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941 και έκανε ότι: « **Χάριν όμως της ιστορικής δικαιοσύνης είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω ότι από τους αντιπάλους, οι οποίοι μας αντιμετώπισαν, ήταν ιδιαίτερα ο Έλληνας στρατιώτης που πολέμησε με παράτολμο θάρρος και ύψιστη περιφρόνηση προς τον θάνατο. Συνθηκολογούσε τότε μόνον, όταν κάθε περαιτέρω αντίσταση ήταν αδύνατη και επομένως μάταιη**»[4]. **Αυτά είπε ο Χίτλερ για τους Έλληνες κατά τη διάρκεια το λόγου** Η ομιλία του Χίτλερ στο Γερμανικό Κοινοβούλιο (Ράϊχσταγκ) τον Μάιο του 1941 παρουσιάζει τα γεγονότα που αφορούν στην γερμανική εισβολή στην Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941. Στην ομιλία του ο Χίτλερ παραδέχτηκε τον ηρωισμό του ελληνικού στρατού κατά την αντιμετώπιση της γερμανικής εισβολής το 1941, ενώ παράλληλα εξέφραζε τις γερμανικές προπαγανδιστικές απόψεις για τη μεγάλη υλική και ιδεολογική σύγκρουση όπως υπήρξε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος[5].

Η συνθηκολόγηση των ελληνικών δυνάμεων στο αλβανικό μέτωπο στις 20 Απριλίου του 1940 υπήρξε το θλιβερό επιστέγασμα ενός σπουδαίου και σκληρού

αγώνα των Ελλήνων στρατιωτών απέναντι στο φασισμό. Η κατάκτηση της Ελλάδας από τις Δυνάμεις του Άξονα άνοιγε το κεφάλαιο των σχέσεων του ελληνικού λαού έναντι του φασισμού και του ναζισμού. Ενώ η κατάκτηση της Κρήτης αποτέλεσε την πτώση του τελευταίου οχυρού των Ελλήνων. Ο αγώνας που διεξάχθηκε από τη πλευρά των Ελλήνων κατά τη μάχη της Κρήτης υπήρξε υπεράνθρωπος. Οι Κρήτες με λίγα πολεμικά μέσα, χωρίς μεγάλη υποστήριξη των συμμάχων πάλεψαν σκληρά κατά των ναζιστών. Ο αγώνας τους αποτέλεσε ένα προμήνυμα του αγώνα που θα έδιναν οι Έλληνες σε ολόκληρη την Ελλάδα για να απαλλαχτούν από τις Κατοχικές Δυνάμεις των Ιταλών και των Γερμανών[6].

Η κατοχή των Γερμανών και των Ιταλών στην Ελλάδα είχε αρχίσει. Παράλληλα είχε αρχίσει και η αντίσταση των Ελλήνων. Ένα από τα πρώτα δείγματα αντίστασης και ηρωισμού υπήρξε το κατέβασμα της σημαίας της σβάστικας από την Ακρόπολη και το ανέβασμα της Ελληνικής σημαίας στις 30-31 Μαΐου 1941 από δύο ελληνόπουλα φοιτητές τον Μανώλη Γλέζο και τον Απόστολο Σάντα. Επιπλέον πρέπει να αναφερθεί ότι οι Βούλγαροι ακολουθώντας τους Γερμανούς και χωρίς να έχουν κηρύξει πόλεμο στην Ελλάδα κατέλαβαν τη Μακεδονία και τη Θράκη μέχρι το Στρυμόνα. Δύο μήνες μετά τον Απρίλιο του 1941 η ελληνική κυβέρνηση αντέδρασε απέναντι στην κατοχή των ελληνικών εδαφών από τη Βουλγαρία κηρύττοντάς της και επίσημα τον πόλεμο.

Η περίοδος της Κατοχής στην Ελλάδα υπήρξε πολύ σκληρή. Οι Γερμανοί κατακτητές φέρονταν βίαια και απάνθρωπα στους κατακτημένους. Οι Ιταλοί υπήρξαν πιο διαλλακτικοί και άφηναν κάποιες περισσότερες «ελευθερίες» στους Έλληνες κατακτημένους. Χαρακτηριστικό, πάντως, και των τριών κατακτητών Βούλγαρων, Γερμανών και Ιταλών ήταν η υπέρμετρη εκμετάλλευση του ελληνικού πλούτου και η αδιαφορία για την απογύμνωση και την καταστροφή της ελληνικής οικονομίας. Στις υπόλοιπες κατακτημένες ή ουδέτερες χώρες οι Γερμανοί εφάρμοσαν την πολιτική της «λογικής εκμετάλλευσης» των πλουτοπαραγωγικών πηγών, εξυπηρετώντας έτσι σε μεγάλο βαθμό τα συμφέροντά τους. Στη Γαλλία, στο Βέλγιο, στην Ολλανδία, στη Δανία και στη Νορβηγία οι γερμανικές δυνάμεις χρησιμοποίησαν το υπάρχον οικονομικό παραγωγικό δυναμικό καθώς και τον νομισματικό μηχανισμό και προέβαιναν σε ενέργειες για τη διατήρηση του πληθωρισμού. Όταν η τεχνική αυτή δεν απέδιδε παρά μόνο ασήμαντα ή δευτερεύοντα αποτελέσματα, τότε το Ράιχ κατέφευγε στην αρπαγή και στη λεηλασία. Παράδειγμα τέτοιων χωρών αποτελούν η Ελλάδα και η Ουκρανία. Οι Γερμανοί είχαν δύο κύρια οικονομικά ενδιαφέροντα στην Ελλάδα: τις προμήθειες αγαθών και τα μεταλλεύματα. Υπήρχε μόνο ένα σημαντικό εργοστάσιο παραγωγής πυρομαχικών (Μποδοσάκη), αλλά αφού τα υλικά έπρεπε να εισαχθούν από τη Γερμανία, οι μηχανές του αποσυναρμολογήθηκαν και στάλθηκαν εκεί, ενώ τα κτήρια μετατράπηκαν σε χώρο επισκευών της Λουφτβάφε. Παρόμοια τύχη είχε και

η υπόλοιπη ελληνική οικονομία[7].

Όλα τα αγαθά, όπως σιτάρι, λάδι μεταλλεύματα μεταφέρονταν στη Γερμανία, αφού είχαν κατασχεθεί από τους κατακτητές. Η πείνα και ο πληθωρισμός αποτελούσαν τους καθημερινούς συνοδούς των Ελλήνων. Με αυτά οι Γερμανοί επιδίωκαν τον άμεσο πλουτισμό τους αφού έπαιρναν τα σπίτια και την περιουσία των Ελλήνων για ένα κομμάτι ψωμί ενώ με την πείνα προσπαθούσαν να κάμψουν την οποιαδήποτε αντίσταση του ελληνικού λαού.

Γενικότερα, η απομύζηση των αγαθών, των διαφόρων πλουτοπαραγωγικών πόρων και αποθεμάτων της χώρας, που οδήγησε την ελληνική οικονομία σε απόλυτο μαρασμό και συνακόλουθα τον πληθυσμό σε θανάσιμη πείνα, η καταστροφή της κάθε λογής υποδομής (συγκοινωνίες, κτίσματα), η βίαιη απάλειψη κάθε ίχνους ελευθερίας, η συνεχής τρομοκρατία των κατακτητών, οι φυλακίσεις, οι εκτελέσεις και οι εκτοπίσεις συνέθεσαν την εικόνα της ελληνικής εκδοχής της ναζιστικής νέας τάξης πραγμάτων, προκαλώντας την αντίσταση του ελληνικού λαού και όχι την παθητική υποταγή των Ελλήνων, όπως πίστευαν οι κατακτητές. Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι ο συνολικός φόρος αίματος του ελληνικού λαού στην περίοδο της Κατοχής τόσο από την πείνα και τις ποικίλες κακουχίες όσο και στο βωμό του απελευθερωτικού αγώνα συνολικά ξεπέρασε, αναλογικά προς τον πληθυσμό της χώρας, τον αντίστοιχο κάθε άλλου λαού της κατεχόμενης Ευρώπης[8].

Η Ελλάδα πλήρωσε με πολύ αίμα τις Κατοχικές Δυνάμεις. Αυτό, όμως, αντί να λυγίσει τους Έλληνες χαλύβδωσε περισσότερο τη θέλησή τους να αγωνιστούν για την ελευθερία τους. Ο αγώνας τους υπήρξε υπεράνθρωπος και έδειξε για άλλη μία φορά στην ιστορία της Ελλάδας ότι οι Έλληνες ξέρουν να πολεμούν για το πολύτιμο αγαθό της ελευθερίας και να τα καταφέρνουν παρά τις όποιες αντίξοες συνθήκες που έχουν να αντιμετωπίσουν.

[1] Κ. Μπούσαλη, «Οι 178 μέρες που δόξασαν την Ελλάδα», *Ιστορία του Έθνους – Έθνος της Κυριακής*, 20 (2010), 28.

[2] Θ. Σαμπατάκη, «Από την Εισβολή στη Συνθηκολόγηση», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945, Ελευθεροτυπία –Ιστορικά*, σ. 27. Πρβλ. Φλάισερ Χάγκεν, *Στέμμα και Σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης 1941-1944*, τ. 1^{ος}, εκδ. Παπαζήση, σ. 65.

[3] Αυτόθι.

[4] Αυτόθι.

[5] Δ. Βίτσου, *Χίτλερ, Η ομιλία του για τη Βαλκανική εκστρατεία*, εκδ. Περίπλους, Αθήνα 2010. σσ

[6] Ζ. Αντωνάκη, «Η Μάχη της Κρήτης», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945, Ελευθεροτυπία -Ιστορικά*, σ. 32.

[7] Γ. Ζαβάκου, «Η πείνα στην Ελλάδα της Κατοχής. Οξύ πρόβλημα επισιτισμού», *Ιστορία* 4 (2003) 62.

[8] Σ. Καλαγερά, «Το σκληρό Πρόσωπο της Κατοχής», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945, Ελευθεροτυπία -Ιστορικά*, σσ. 47-50. Συναφώς βλ. Γ. Καββού, *Γερμανο-ιταλική κατοχή και Αντίσταση Κρήτης 1941*, Ηράκλειο 1991. Μ. Mazower, *Στην Ελλάδα του Χίτλερ. Η εμπερία της Κατοχής*, Αθήνα -Αλεξάνδρεια 1994.